
Onkraj oblike (Metamorph): La Biennale di Venezia, 9. mednarodna razstava arhitekture, 2004

Author(s): Lučka AŽMAN MOMIRSKI

Source: *Urbani Izziv*, Vol. 15, No. 2, Evropa na vzhodu / Europe in the East (2004), pp. 94-95

Published by: Urbanistični inštitut Republike Slovenije

Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/10.2307/24920638>

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at <https://about.jstor.org/terms>



JSTOR

Urbanistični inštitut Republike Slovenije is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Urbani Izziv*

Lučka AŽMAN MOMIRSKI

Onkraj oblike (Metamorph)

La Biennale di Venezia, 9. mednarodna razstava arhitekture, 2004

Beneški bienale je 12. septembra 2004 za slaba dva meseca odprl 9. mednarodno arhitekturno razstavo. Organizacijo razstave omogoča fundacija La Biennale di Venezia, za njenega direktorja je bil imenovan Kurt W. Foster. Na nekaj prizoriščih je razstavljalo 170 arhitekturnih birojev, predstavljenih je bilo prek 200 projektov.

Razstavo so naslovili Onkraj oblike (Metamorph).

Oblikoval jo je studio Asymptot (Hani Rashid in Lise Anne Couture). Skupaj z grafično oblikovalsko skupino Omnivore so izdelali tudi grafično podobo treh katalogov bienala. Deljeni so na: Poti (*Trajectory*), Žarišče (*Focus*) in Vektorje (*Vectors*). Prvi prikazuje projekte v okviru vsebinskih sklopov, drugi prinaša teoretične tekste in tretji predstavljene projekte posameznih držav, Mesta na vodi, Novice iz interjerjev ter t. i. Meddogodke.

Organizatorji so uvodoma pojasnili, da je glavna značilnost sodobne arhitekture prevzemanje krivuljastih oblik, predvsem zahvaljujoč raziskavam materiala. Ti so spreminjajoče se in odporne kakovosti, ki približajo funkcije novodobnih arhitekturnih lupin bliže k funkcijam živečih membran. Konstrukcija pridobiva organske odlike. Danes ne govorimo več v metaforah, ampak v metaboličnih terminih (procesih nastajanja, obnavljanja, presnavljanja). Nova morfologija končuje obdobje Vitruvijeve arhitekture in odpira nove scenarije za razisko-

vanje in konstrukcijo sodobnih prostorov. Pri tem transformira statično naravo stavb v presenetljivo in pozornost zbujujočo dinamično.

V razstavišču v Arzenalih so bila predstavljena dela, ki so preoblikovala arhitekturno disciplino vse od 80. let prejšnjega stoletja do najsoodobnejših usmeritev. Namen prikaza razvojnega loka je zgodovinski vpogled v osnovne cilje, načine in orodja, za katere si razstava prizadeva. Sedem itinerarijev (Transformacije, Topografija, Lastnosti umetnega, Površine, Atmosfere, Moreče mesto, Hiperprojekti), si je med seboj sledilo in se križalo. Njihov namen je bil ustvarjanje novega obzorja v arhitekturi, ki je šele na voljo za tolmačenje in raziskovanje.

Trinajst Epizod, kakor so poimenovane kraje, vsebinsko sklenjene celote, je bilo razdeljenih na prizorišči v Arzenalih in italijanskem paviljonu. Tu je bil poseben del namenjen koncertnim dvoranam oziroma njihovem pregledu vse od Scharounove berlinske filharmonije do novega Gheryjevega projekta v Los Angelesu.

Fotografiji je bila namenjena posebna pozornost v sekciji z naslovom Luči, ki oblikujejo, Sence, ki se gibljejo (Morphing Lights, Floating Shadows).

V nacionalnih paviljonih v beneških vrtovih se je predstavilo 28 držav, prav tako devet držav, ki nima-jo paviljona, npr. Argentina v urug-

vajskem paviljonu. Luksemburg, Singapur in Slovenija nastopajo na drugih lokacijah v Benetkah.

V italijanskem paviljonu je bila predstavljena tudi dodatna sekcija z naslovom Novice iz interjerja.

V posebnem, novozgrajenem plavalnem paviljonu v Arzenalih je bila urejena predstavitev dvajsetih mest (vse od Bilbao do Buenos Airesa, od Lyona do Seula), ki so nastala in obstala v pomembnem odnosu do morja, jezer ali rek.

Med nacionalnimi paviljoni velja omeniti sporočilo japonskega (osebnost = prostor = mesto). Temelji na prikazu t. i. pojma *otaku*, kar označuje novo osebnost, ki se je sredi 80. let na Japonskem pojavila kot odziv mladih ljudi na izgubo zaupanja v prihodnost. *Otaku* so bili nekoč ambiciozni fantje, obsedeni z igrami in animacijami (celo še po adolescenci) in ki so izgubili zaupanje v znanost in tehnologijo. Animacijske ikone jim nadomeščajo prihodnost in določajo življenjski prostor. Akihabara (manjše območje v Tokiu, kjer se zadržujejo *otaku*) je geto, primerljiv s Kitajsko četrtjo ali Malo Italijo v New Yorku, vendar s pomembno razliko: zadnja temeljita na etničnih, socialnih, verskih razlikah, *otaku* pa na osebnosti in trendu. Akihabara je:

- urbana oblika skupnosti ljudi, ki imajo iste interese;
- spontana koncentracija;
- urbana struktura, ki vpliva na mestno zgradbo.

Nekateri kritiki so opozorili na praznost vodilnega *light motiva* razstave – ideja o metamorfozi se je vse od Ovidijeve razširjene pesnitve o spremembah in preobrazbah junakov prek Apulijevega Zlatega osla in znanstvenega prevzema pojma od 17. stoletja razvijala tako v širino kot v globino (zdi se, da se je pri tem kdaj ugriznila tudi v lasten rep). Razstava Onkraj oblike opozarja na (navadne arhitekturne) dvojice: vsebino – obliko, razum – (človeško) postavo, *software* – *hardware* in ne prinaša posebnih intelektualnih ali teoretskih inovacij. Celo promocija projektov, ki smo jih že večkrat videli objavljene v knjigah in revijah ali celo razstavljene na prejšnjem bienalu (2002), glede na vodilni motiv ne opravičuje njihove udeležbe. V prikazu razvoja arhitekture od nekdaj do sodobnosti pa je razlog nizanja teh projektov premalo razviden in razumljiv.

Posebno vprašanje, ki ga razstava postavlja, je integracija med arhitekturo in krajinsko arhitekturo. Dialektični odnos med disciplinama se stopi v enovit pristop, kjer se ne ve več, kje se konča arhitektura in začne krajinska arhitektura in nasprotno. V tem pogledu se zdi, da lahko krajinska arhitektura prinese svežino in napredek arhitekturi: študij teritorija nujno zahteva upoštevanje raziskovanja nad in pod površino, razvojnih sprememb prostora in podobno. Krajinska arhitektura se veliko bolj povezuje s širšimi omrežji v prostoru (in pri tem upošteva prostorsko kontinuiteto, nove materiale, obvezno tridimenzionalno preveritev itd.), arhitektura pa (kot je videti) postaja konservativna stroka, blokirana v dvojni dimenziji lastnih meja.

V področje obvladovanja prostora spadata poleg arhitekture še urbanizem in (unikatno in industrijsko) oblikovanje. Sporočilo bienal-

ne razstave naj bi bilo (glede na izjave organizatorjev) predvsem odgovorno do discipline, saj naj bi vsebovalo vodilne vrednote pri oblikovanju sodobnih oblik bivanja. Če je to res, potem bi morala razstava izražati tudi celovitost njene definicije. Tako ni opozorila na obseg vseh sestavnih delov, ampak na izključenost nekaterih od njih, predvsem pa odsotnost urbanizma. Le v Mestih na vodi je bilo namreč mogoče videti primere urbanih preobrazb. Razstava je krepila in utrjevala predvsem kult arhitekturnega objekta, postavljenega v praznino, brez urbanega konteksta.

Kultura mesta torej ni bila opazna. Upravičeno se lahko vprašamo, ali izginja.

Asist. dr. Lučka Ažman Momirski, univ. dipl. inž. arh., Univerza v Ljubljani, Fakulteta za arhitekturo, Ljubljana
E-pošta: lucija.azman@arh.uni-lj.si

Lučka AŽMAN MOMIRSKI

Evropska lepljenka: arhitekturni dialog; resničnost evropskih mest na vzhodu in zahodu

Nizozemski arhitekturni inštitut (NAI) se je v letu 2004 osredotočil na temo arhitekture in urbanističnega oblikovanja v srednji in vzhodni Evropi. Inštitut je izbor podkrepil z dejstvom, da je Nizozemska v letu 2004 predsedovala Evropski uniji in da so v evropski okvir držav sprejeli 15 novih članic nekdanjega vzhodnega bloka.

Od 23. oktobra 2004 do 2. januarja 2005 je bila v rotterdamskem inštitutu organizirana razstava z naslo-

vom Evropska lepljenka: arhitektura in urbanistično načrtovanje v spreminjajočem se vzhodnoevropskem mestu (Collage Europe: Architecture and Urban Planning in the changing Eastern European City). Razstava je z modeli, risbami, filmi, fotografijo in mestnimi načrti dokumentirala prostorske spremembe v srednji in vzhodni Evropi. Pri tem se je osredotočila na tri pomembne zgodovinske razvojne stopnje: modernistično obdobje v 20. in 30. letih 20. stoletja, t. i. Magistrale, to je

ceremonialne bulvarje v vzhodnoevropskih državah, in t. i. Plattenbau, to je množično gradnjo stanovanjskih blokov, ki je bila značilna za države srednje in vzhodne Evrope. Razstava se je končala z delom sodobnih oblikovalcev, ki naj bi ali bodo usmerjali prihodnost mest v evropskih regijah.

Organizirani so bili še drugi dogodki: predavanja in predvajanja zgodovinskih filmov iz srednje in vzhodne Evrope, knjigi *Ideals in Concrete* –